

Nota opschaling testen in het mbo, hbo en wo

Inleiding

Het kabinet heeft besloten dat het mbo weer deels open kan en zal binnenkort ook bezien of fysiek onderwijs op het hbo en wo weer deels kan starten. Het is van belang dat fysiek onderwijs op het mbo, en op termijn ook het hbo en wo op een veilige en verantwoorde manier plaats kan vinden. Het mbo en ho staat paraat en heeft veiligheidsplannen, die tussen augustus en december zijn benut, klaarliggen voor veilige opening van het mbo op korte termijn. Dit veiligheidsplan per instelling bevat beschermende maatregelen (zoals mondkapjes, spatschermen, looproutes, aanhouden cohorten/groepen), waarbij de geldende basismaatregelen in acht worden genomen, zoals het houden van 1,5 meter afstand. Ook bij opening van het hbo en wo is een dergelijk veiligheidsplan vereist. Andere aandachtspunten zijn:

- Testen is geen voorwaarde voor het openen van mbo, hbo en wo, maar kan er wel aan bijdragen om doorgang van fysiek onderwijs veiliger te maken.
- In lijn met het 100^e OMT-advies is daarom het voorstel om preventief en frequent te gaan testen in het mbo, hbo en wo.
- Het succes van (verschillende typen) testen wordt o.a. ingegeven door nauwkeurigheid, geldigheidsduur van testen en testbereidheid. De testbereidheid hangt onder andere af van de beschikbaarheid van laagdrempelige testvoorzieningen in de nabijheid van studenten.
- Begeleide zelfafname of zelfafname zijn schaalbare vormen van testafname, maar voordat deze testen kunnen worden ingezet is er ontheffing voor de CE-markering nodig en moet er voldoende testcapaciteit ingekocht en beschikbaar zijn.
- Afspraken met de ov-bedrijven beïnvloeden de bewegingen van studenten.

In deze nota wordt gekeken wat er al wordt gedaan op gebied van testen in het mbo, hbo en wo, hoe de opschaling eruit kan zien en wat daarvoor nodig is.

Lopende pilots in het mbo, hbo en wo

Het kabinet wil bij de aanvang van het studiejaar 2021/2022 in september – en indien mogelijk eerder – het mbo, hbo en wo zo ‘normaal’ mogelijk van start laten gaan. Dat betekent zoveel mogelijk fysiek onderwijs, mede door met de inzet van (snel)testen, en beschermende maatregelen (als mondkapjes, spatschermen en looproutes). Een achttal pilots zijn opgezet om een zo compleet mogelijk beeld te geven van de mogelijkheden hiervoor.

In de pilots wordt onderzocht op welke manieren preventief en zo nodig frequent testen kan bijdragen aan veiliger studeren en zoveel mogelijk fysiek onderwijs te kunnen realiseren. Voor alle pilots geldt de eis dat zij opereren binnen de maatregelen en randvoorwaarden die het kabinet stelt (doelgroepen, 1,5 meter afstand houden etc.). In de regio Groningen is op 18 januari jl. een pilot gestart, in zeven andere regio's zijn medio februari pilots opgestart. Het gaat om pilots in de regio's Delft, Amsterdam, Den Bosch, Nijmegen, Eindhoven, Utrecht en Rotterdam. Hieronder wordt een beknopte samenvatting gegeven van de pilots. Voor meer informatie, zie bijlage¹.

<i>Pilotregio</i>	Leeropbrengst	Type test	Betrokken onderwijsinstellingen
Groningen	Inrichting testfaciliteit/-proces, inzicht testbereidheid	Antigeentest	RUG, Hanze Hogeschool, Noorderpoort, UMCG, AJSPh
Delft	Inzicht in effectieve inrichting onderwijs(vormen), veilige beweging op locatie	Blaastest / Antigeentest / PCR-test	TU Delft, Haagse Hogeschool, Mondriaan, Erasmus MC
Amsterdam	Inrichting testfaciliteit/-proces, inzicht testbereidheid	Antigeentest	VU, HvA, Hotelschool, ROC-AF, VUMC
Den Bosch	Inrichting testfaciliteit/-proces, type en testwijze	Zelftest	Avans, HAS, Koning Willem 1, Amphia Ziekenhuis, Microvida Lab
Nijmegen	Effectieve onderwijsvormen, praktische inrichting van onderwijs	Zelftest	HAN, Radboud Universiteit, ROC Nijmegen, Radboud UMC
Eindhoven	Testbereidheid, type en testwijze, praktische inrichting van onderwijs	Speekseltest / Antigeentest	Fontys, TU Eindhoven, Summa College
Utrecht	Inrichting testfaciliteit/-proces, type en testwijze, effectieve onderwijsvormen	Blaastest / Antigeentest	HU, MBO Amersfoort, Utrecht Science Park, UMC Utrecht, TNO
Rotterdam	Inrichting testfaciliteit/-proces, type en testwijze, praktische inrichting van het	Zelftest / PCR-test	EUR, Hogeschool Rotterdam, Albeda College

¹ Bijlage Factsheet

	onderwijs		
--	-----------	--	--

Opschaling en benodigde testcapaciteit

Gezien de maatschappelijke druk en het belang van opening van het onderwijs is het verstandig om parallel aan de pilots te onderzoeken hoe testen in het onderwijs kan worden opgeschaald en wat daarvoor nodig is. In het 100^e OMT-advies wordt geadviseerd om bij doorgaande activiteiten zoals deelname aan het onderwijs regelmatig te testen met een frequentie van 1-2 keer per week. Daarbij wordt aangegeven dat het OMT-advies van 29 januari over 'pre-emptive' testen in het voortgezet onderwijs kan worden doorgetrokken naar het mbo en hoger onderwijs. Het is belangrijk om bij deze teststrategie helder te communiceren dat de aanwezigheid van een a- of presymptomatisch besmettelijk persoon niet volledig kan worden uitgesloten, en dat men zich aan de dan geldende maatregelen dient te houden om transmissie te voorkomen. Om verspreidingsrisico's te beperken ligt monitoring van onderwijsdeelnemers en zo nodig herhaaldelijk testen voor de hand.

In onderstaande tabel wordt weergegeven wat de benodigde testcapaciteit is als conform het advies van het OMT er 1-2 keer per week wordt getest in het mbo, hbo en wo. De aantallen studenten en onderwijspersoneel zijn gebaseerd op cijfers van 2019², de benodigde testcapaciteit is gebaseerd op een testbereidheid van 90%.

	Aantal studenten + personeel	Benodigde testcapaciteit (testbereidheid 90%)	
		Eén keer per week testen	Twee keer per week testen
Mbo	546.000	70.200	140.400
Hbo	498.000	64.029	128.058
Wo	305.000	39.214	78.428
Totaal per dag		173.443	346.888
Totaal per week		1.214.101	2.428.216

Deze cijfers vormen een ruwe inschatting, waarbij conform OMT-advies wordt uitgegaan van 1 a 2 keer testen per week. Het werkelijk aantal keren dat getest wordt (of zou moeten worden), hangt erg af van de inrichting van het onderwijs:

- Het aantal dagen dat het onderwijs open mag: meer testen ligt voor de hand bij meer onderwijs.
- Het soort onderwijs: zo zal frequent testen meer voor de hand liggen bij dagelijkse en intensieve vormen van onderwijs dan bij eenmalige activiteiten. Bijvoorbeeld praktijkonderwijs vs. tentamens.
- De toepassing van de basisregels. Instellingen in het mbo en ho mochten tussen augustus en december 2020 open, met in achtname van RIVM-richtlijnen. De veiligheidsprotocollen hiervoor zijn goed nageleefd. Hiermee is ongeveer een derde van het normale fysieke onderwijs mogelijk geweest. Bij het loslaten van de basismaatregelen, waaronder 1,5 meter, kan een hogere bezettingsgraad worden bereikt. Dit zou ook meer testen betekenen.

De testinzet hangt ook samen met het beoogde doel van de testinzet. Doelen kunnen zijn:

- Risico's op verspreiding indammen: in dat geval ligt inzet van testen voor de hand in de onderwijsvormen waar risico's het grootst zijn: contactonderwijs (vooral praktijkgericht onderwijs).
- Meer fysiek onderwijs mogelijk maken
- Versterking van studentenwelzijn: dan kom je bijvoorbeeld uit op testen voor deelname aan welzijnsgerichte activiteiten. Dit kunnen ook activiteiten zijn buiten het directe onderwijs: studie- en studentenverenigingen, cultuur, sport.

Bij opschaling van testen in het mbo, hbo en wo kan daarnaast worden gedacht aan verschillende manieren waarop de testen worden afgenomen. Voorbeelden hiervan zijn testen in teststraten, testen bij de onderwijsinstelling en (begeleide) zelfafname. Aangezien met name (begeleide)

² <https://www.onderwijsincijfers.nl/>

zelfafname veel mogelijkheden biedt voor opschaling zal hierop worden ingezoomd. Ook de geldigheidsduur van een test, beïnvloedt het aantal testen dat nodig is. De wijze van opschaling kan er als volgt uitzien:

1. Intensief contactonderwijs waarbij de 1,5 m lastig te handhaven is, zoals praktijklessen. Vooral om verspreidingsrisico's in te dammen.
2. Andere uitzonderingscategorieën: onderwijs voor kwetsbare jongeren en examens/tentamens.
3. Uitbouw naar alle vormen van onderwijs. De basismaatregelen blijven van kracht.
4. Uitbouw naar volledig onderwijs met loslaten de basismaatregelen

Overgang van (begeleide) zelfafname naar zelftesten en de fasering

Herhaald, preventief testen van studenten zonder klachten en zonder bekende blootstelling kan een manier zijn om op tijd besmettingen eruit te pikken en uitbraaksituaties te voorkomen doordat meer positieve gevallen worden opgespoord dan wanneer niet wordt getest. En kan daarmee veiliger werken en studeren mogelijk maken.

Op termijn is het perspectief de inzet van zelftesten. Zelftesten is op dit moment echter nog niet mogelijk (geen markttoelatingen zelftesten). Verwachting is dat in de loop van het voorjaar gecertificeerde zelftesten op de markt komen. Het OMT ziet een brede toepasbaarheid van zelftesten in aanvulling op de reguliere GGD-teststraten bij het testen op scholen of thuis. De zelftest kan door de brede inzetbaarheid en de schaalbaarheid een grote rol spelen in de aanpak van de pandemie. Daarbij kan onderscheid gemaakt worden tussen testen met een bepaalde vorm van begeleiding (een getraind persoon die fysiek of digitaal meekijkt, een virtuele assistent, etc.) en zelftesten zonder begeleiding.

Op 5 februari zijn in het OMT de resultaten van de thuishteststudie 5.1.2e 5.1.2e in het OMT gepresenteerd. Die studie is in nauwe samenwerking met het ministerie van VWS opgezet en uitgevoerd. Uit de studie blijkt dat antigeentesten goed gebruikt kunnen worden als zelftest. Positieve uitslagen zijn zeer betrouwbaar (hoge specificiteit) en negatieve uitslagen zijn voor 70-80% betrouwbaar (sensitiviteit).

Op dit moment zijn er geen antigeen(snel)testen die CE-gemarkeerd zijn voor het gebruik als zelftest. In reactie op het 99^e OMT-advies heeft het kabinet aangegeven dat verkend wordt welke mogelijkheden er zijn om op een veilig en verantwoorde manier het (versnelde) gebruik van zelftesten mogelijk te maken. Om dit te bewerkstelligen worden fabrikanten, die bezig zijn met het traject van CE-markering voor het gebruik van een antigeentest als zelftest, de mogelijkheid geboden om via een tijdelijke ontheffing, onder voorwaarden versneld hun producten op de Nederlandse markt te brengen. Deze testen kunnen dan laagdrempelig aangeboden worden, bijvoorbeeld bij een apotheek of drogisterij. Deze week vindt hier communicatie over plaats richting de fabrikanten. De verwachting is dat VWS in de loop van maart de eerste ontheffingen kan verlenen.

In de overbrugging naar zelftesten wordt gekeken hoe begeleide zelfafname ingezet kan worden. Tijdens pilots met zelfafname onder begeleiding binnen bedrijven of scholen zijn een aantal knelpunten geconstateerd. Het gaat dan bijvoorbeeld om de eisen die gesteld worden aan de afname, de begeleider, de locatie en de testverwerking. In opdracht van minister VWS kijkt een werkgroep olv voorzitter LCT of deze knelpunten weggenomen danwel verlicht kunnen worden. (Begeleide) zelfafname kan gefaseerd gericht gestimuleerd worden door het vanuit de overheid beschikbaar stellen van zelftesten aan bepaalde groepen. Daarin zijn ook geleidelijke stappen denkbaar: